

Ingen tårer spart

Hanne Tyrmis blyinstallasjoner på Kunstnernes Hus er monumentalkunst som ber om medfølelse.

Av Ragnhild Aamås 23.02.22 Kritikk

Hanne Tyrmi, *De fleste veiene finnes ikke på kartet*, 2019-2021. Bly, PVC-rør og kjetting.
Foto: Uli Holz.

Romerne var infrastrukturens foregangsfolk, de ledet vannet fra landet inn til byen. Beklageligvis brukte de metallet bly til å gjøre jobben. Derfor har nyere historikere spekulert i om de var blyforgiftet hele gjengen, med dertil hørende nervesystemsvikt. Om romerne var gale (som en viss fiktiv galler sa), hva er vi, som til tross for at vi er langt bedre informerte om giftene vi omgir oss med, gjør lite for å endre dette?

Hester dør stående

Hanne Tyrmi

Kunstnernes Hus, Oslo
28. januar 2022 — 20. mars 2022

Jeg kommer til å tenke på romerne der jeg står mellom trestammer i full størrelse hengt i kjettinger på kryss og tvers i den ene overlyssalen i Hanne Tyrmis utstilling *Hester dør stående* på Kunstnernes Hus. *De fleste veiene finnes ikke på kartet* (2019-2021) ser ut som et trailerlass fra et hogstfelt har eksplodert og

blitt frosset i tid. Stammene er laget av blyfolier brettet og tilsynelatende punslet mot bark for å ta etter treets tekstur, og avstivet med pvc-rør.

Hanne Tyrmi har holdt på siden midten av åttitallet og kunstnerskapet spenner over skulptur, video og kunst i offentlig rom. I Lotte Konow Lunds intervjubok *Om kunst* (Forlaget Oktober, 2021) med blant andre Tyrmi, påpekes særlig interessen hennes i kroppen, hjemmet og bearbeidelsen av spørsmål om menneskelig psykologi og følelser. Men denne eksistensielle holdningen er alltid formulert i nær dialog med materialene. Verket *Behind the dusk*, vist på Kunstnerforbundet i 2016, kan tjene som eksempel på denne interessen for materialenes egenfortelling. En gardin – ellers kjent som et huslig tekstil som skjermer for lys og blick – støpes i bly og blir, sagt med kunstnerens egne ord, en «total sperre». Den monumentale tildragelsen videreføres på Kunstnerens Hus, der Tyrmi også fremhever de lyriske og billedlige sidene til blyet, det tunge og sorgfulle, den paradoksale mykheten. Samtidig kobler hun denne materialpoesien til en indignasjon over menneskets fremferd mot omgivelsene sine.

Hanne Tyrmi, *Ti råd for å slutte å gråte*, 2021. Stål, bly og lær. Foto: Uli Holz.

I verket *Ti råd for å slutte å gråte* (2021) henger en rekke kar i polstrede lærringer og metallkroker fra en rigg i rustfritt stål, som med sine solide hjul og hvasse kroker kaller på storkjøkkenet og kjøttlageret. Bly er lett å bearbeide. Du kan skjære klumper av det med kniv og få en blank snittflate, før oksideringen setter inn, eller valse det ut til tynne folier. Men metallet har lav styrke og elastisitet. Blyet i karene er kjevlet og banket så tynt at det flere steder har sprukket. Den mulige oppsamlingen av (slaktets eller slakterens) tårer, må jeg tro ville overstrømme randen til de moderat store karene. Om størrelsen holder, ville væsken lekke gjennom hullene. En annen av blyets egenskaper er å oppbevare (det Store norske leksikon beskriver som) «aggressive væsker».

Vanlige råd for å få slutt på gråten, går ut på å forandre innstillingen til den gråtende, heller enn kilden til tårene. En enkel løsning, da det å forandre på forhold utenfor enkeltmennesket fordrer en mer omstendelig bevisførsel enn å vise til aktive tårekanaler. Om tårene er en aggressiv væske, tar Tyrmi bristene i karene med stor ro; det er lite så menneskelig som tårer.

Tyrmi løfter frem blyets underlige mykhet både i den store skulpturen i nedre sal *Bakenfor skumringen* (2014), som tar form av en romdelende gardin, og i veggarbeidene *Betroelser* (2021) og *Den første snøen* (2021) i overlyssalen. Godt etablerte språkbilder som «av-sløring» og «å trekke gardinen til side», gjør at jeg først tenker *Bakenfor skumringen* ber om å leses som bilde på det å avdekke. Men denne tolkningen løser seg opp i møte med verket, som strekker seg fra vegg til vegg, uten å tillate det minste glimt av hva som måtte finnes bak. Oksideringen av blyet i gir en fløyelsaktig, matt overflate til gardinens folder. Bølgene i gardinen røper ingenting om hva den skjuler. Det gjør imidlertid *Om morgenen på frysepunktet* (2021), der et ullteppe ligger over spøkelset av en radiator. Kledet står i stedet for det som skulle kunne avdekkes. I de nevnte veggarbeidene kommer mykheten frem i foldingens kurve og rundt maljene i festepunktene, der blyfoilen nærmest rynker seg.

Samtidig med den omfattende utstillingen på Kunstnernes Hus der Hanne Tyrmi har fått den sjeldne anledningen til å fylle hele huset (med unntak av Cecilia Jiménez Ojedas installasjon i foajeen), er hun også aktuell med utstillingen *Betroelser* ved kunstnerstyrte Van Etten. I det lille galleriet henger tre skulpturer av blant annet dundyner fra overdimensjonerte taljer i en slags bondage av kantsømremser, sammentrånklede judobelter og kjettinger. Om verkene i *Hester dør stående* er en sentimental beskrivelse av en voldelig infrastruktur, er det uimotståelig å lese dynene på Van Etten, med deres utstikkende lemmer og myke hullgroper som konsekvensbærende kropp. Å lokke frem respons gjennom appell til innlevelse er effektivt, men medfølelsen er en kranglevoren alliert, den herdes ved eksponering.

Hanne Tyrmi, *Betroelser*, 2022.
Installasjonsbilde, Van Etten. Foto: Tor
Simen Ulstein.

Hester dør stående

Hanne Tyrmi

Kunstneres Hus, Oslo
28. januar 2022 — 20. mars 2022
